NORAKSTS
Lieta Nr.A42459905
SKA – 30/2009

S P R I E D U M S

Rīgā 2009.gada 16.martā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senatore J.Briede
senatore V.Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *J.M.* pieteikumu par Valsts kontroles 2005.gada 24.oktobra lēmuma Nr.774 atcelšanu, sakarā ar Valsts kontroles kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 4.jūnija spriedumu administratīvajā lietā.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts kontrole 2005.gada 20.septembrī pieņēma rīkojumu Nr.140 un, pamatojoties uz Darba likuma 90.panta pirmo un trešo daļu, izteica piezīmi Valsts kontroles Trešās revīzijas departamenta Trešā sektora vadītājam *J.M.* par darba līguma pārkāpšanu, nepildot darba devēja rīkojumu nodot valsts kontrolierei otrās kategorijas speciālo atļauju. Izskatījusi apstrīdēšanas iesniegumu, valsts kontroliere ar 2005.gada 24.oktobra lēmumu Nr.774 minēto rīkojumu atstāja negrozītu.

[2] Par minētā lēmuma atcelšanu pieteicējs *J.M.* 2005.gada 22.novembrī Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu. Administratīvā rajona tiesa ar 2006.gada 7.jūnija lēmumu izbeidza lietā tiesvedību, jo pārsūdzētais rīkojums izdots privāto tiesību jomā un tādējādi tā tiesiskums nav pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā.

[3] Izskatījusi pieteicēja blakus sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2006.gada 2.augusta lēmumu atstāja negrozītu Administratīvās rajona tiesas lēmumu.

[4] Par Administratīvās apgabaltiesas lēmumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību un lūdza lēmumu atcelt. 2006.gada 26.septembrī Senāta Administratīvo lietu departaments atcēla Administratīvās apgabaltiesas lēmumu un nosūtīja lietu izskatīšanai pēc būtības Administratīvajai rajona tiesai. Senāts norādīja, ka Valsts kontroles likumā ir nošķirtas Valsts kontroles amatpersonas, kuras tiek ieceltas amatā, un Valsts kontroles darbinieki, ar kuriem tiek dibinātas darba tiesiskās attiecības. Saskaņā ar Valsts kontroles likumu ar revīzijas departamenta kolēģijas locekļiem, kas pilda revīzijas departamenta sektora vadītāja amata pienākumus, nav paredzēts dibināt privāttiesiskās (darba tiesiskās) attiecības. Šīs amatpersonas ir atzīstamas par iestādes darbiniekiem Administratīvā procesa likuma izpratnē, ar kuriem tiek dibinātas publiski tiesiskas attiecības.

[5] Ar 2007.gada 25.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts.

[6] Izskatījusi lietu sakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2008.gada 4.jūnija spriedumu pieteikumu apmierināja un atzina par prettiesisku Valsts kontroles 2005.gada 20.septembra rīkojumu par piezīmes izteikšanu. Sprieduma pamatojumā norādīti tālāk minētie argumenti.

[6.1] Pieteicējs, kurš ieņem Trešā revīzijas departamenta Trešā sektora vadītāja amatu, ir tieši pakļauts departamenta direktoram, viņa amata pienākumi tiek noteikti likumā un Valsts kontroles apstiprinātā amata aprakstā. Tādējādi pieteicējs atrodas īpašās attiecībās ar valsti, kas netiek regulētas ar privāttiesisku līgumu.

[6.2] Apstāklis, ka pieteicējs un Valsts kontrole 2001.gada 1.jūnijā noformēja darba līgumu, neliecina par to, ka pieteicēja un Valsts kontroles publiski tiesiskajās attiecībās ir piemērojamas Darba likuma normas.

[6.3] Valsts kontroles likumā īpaši ir reglamentēts Valsts kontroles darbinieku statuss un norādītas darba attiecības regulējošās normas, kas attiecas uz Valsts kontroles un tās darbinieku privāttiesiskajām attiecībām. Savukārt attiecībā uz Valsts kontroles amatpersonām likumā ir reglamentēti amatā iecelšanas nosacījumi un kārtība, amata pienākumu noteikšanas kārtība, kā arī īpaši noteikti nosacījumi atbrīvošanai no amata. Valsts kontroles likumā nav noteikta īpaša kārtība, kādā amatpersonas tiek sauktas pie

disciplinārās atbildības. Tādējādi Valsts kontroles likumā attiecībā uz amatpersonu disciplināro sodīšanu ir izveidojies likuma robs.

[6.4] Ja kādu jautājumu neregulē speciālās tiesību normas, pēc analoģijas, ciktāl tas iespējams, var piemērot Darba likumu un citus uz darba tiesiskajām attiecībām attiecināmus normatīvos aktus, saglabājot īpašās pakļautības attiecību publiski tiesisko raksturu.

[6.5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 17.panta otro daļu ar analoģiju nedrīkst pamatot tādu administratīvo aktu, kurš ierobežo adresāta cilvēktiesības. Lēmums par disciplinārsoda piemērošanu šajā gadījumā neierobežo pieteicēja cilvēktiesības. Atkārtota disciplinārsodīšana var radīt tādas sekas, kā amatpersonas atbilstības izvērtēšana ieņemamajam amatam. Taču saskaņā ar likuma atrunas principu Valsts kontrolei nebija tiesību piemērot pieteicējam nelabvēlīgas tiesību normas pēc analoģijas.

[6.6] Ņemot vērā, ka pieteicējs ir atbrīvots no amata Valsts kontrolē, apgabaltiesa uzskata, ka Valsts kontroles 2005.gada 20.septembra rīkojums Nr.140 ir zaudējis spēku, līdz ar to tiesa nelemj par tā atcelšanu.

[7] Par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu Valsts kontrole iesniedza kasācijas sūdzību. Tajā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[7.1] Valsts kontrole piekrīt Administratīvās apgabaltiesas konstatējumam, ka Valsts kontroles likumā nav noteikta īpaša kārtība, kādā amatpersonas tiek sauktas pie disciplinārās atbildības. Līdz ar to attiecībās uz šo jautājumu ir izveidojies likuma robs.

[7.2] Tiesa pamatoti secināja, ka pārsūdzētais lēmums neskar pieteicēja cilvēktiesības. Tiesa atzina, ka pieteicēja cilvēktiesības var skart pieteicēja atkārtota disciplinārsodīšana. Taču tiesa nav ņēmusi vērā lietas faktiskos apstākļus, minētais secinājums nav pamatots ar pārbaudītiem pierādījumiem. Tiesa nav pamatojusi ar tiesību normām, kurā noteiktas atkārtotas disciplinārsodīšanas sekas. Normatīvajos aktos nav paredzēts, ka Valsts kontroles sektora vadītāja atbildība ieņemamajam amatam jāizvērtē sakarā ar viņa disciplinārsodīšanu. Atestācijas komisija, sniedzot atzinumu valsts kontrolierim par sektora vadītāja atbilstību ieņemamajam amatam, pilda padomdevēja funkcijas. Administratīvā apgabaltiesa, neiepazīstoties un neizvērtējot kārtību, kādā atestācijas komisija sniedz atzinumu valsts kontrolierim par sektora vadītāja atbilstību ieņemamajam amatam, ir nepamatoti secinājusi, ka pieteicēja atkārtota disciplinārsodīšana var radīt tādas sekas kā amatpersonas atbilstības

izvērtēšana ieņemamajam amatam. Turklāt pieteicējs nav disciplināri sodīts. Tiesa nav norādījusi, kādas cilvēktiesības ar pārsūdzēto lēmumu tika aizskartas.

[7.3] Nav pieļaujama situācija, ka Valsts kontroles amatpersonas nebūtu disciplināri sodāmas un varētu nepakļauties valsts kontroliera rīkojumiem, kas izdoti, lai nodrošinātu Valsts kontroles efektīvu darbu.

[7.4] Tiek pārkāpts taisnīguma un tiesiskās vienlīdzības princips, jo Valsts kontroles darbinieki var tikt disciplināri sodīti, bet Valsts kontroles amatpersonas, kuru atbildības līmenis ir augstāks, nav sodāmas.

Motīvu daļa

[8] Senātam jāatbild, vai, neesot tiesiskajam regulējumam un pastāvot likuma robam, iestāde drīkst pieņemt nelabvēlīgu administratīvo aktu, pamatojoties uz analoģiju.

[9] Valsts kontrole piekrīt Administratīvās apgabaltiesas secinājumam, ka nepastāv tiesību normas, kas pieļautu Valsts kontroles amatpersonu disciplināro sodīšanu. Vienīgie apsvērumi, kas liek Valsts kontrolei apšaubīt Administratīvās apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu, ir uzskats, ka analoģiju administratīvajās tiesībās nedrīkst piemērot tikai privātpersonas cilvēktiesību aizskāruma gadījumā. Visos pārējos gadījumos administratīvajās tiesībās analoģiju drīkst piemērot likuma robu aizpildīšanai. Senāts tam nevar piekrist.

[10] Saskaņā ar likuma atrunas principu, kas nostiprināts arī Administratīvā procesa likuma 11.pantā, iestāde var izdot privātpersonai nelabvēlīgu administratīvo aktu vai veikt faktisku rīcību uz Satversmes, likuma, kā arī uz starptautisko tiesību normas pamata. Likuma atrunas princips attiecas uz publisko pārvaldi, ja tā iejaucas privātpersonas tiesību sfērā un ierobežo tās brīvības vai īpašumu, proti, ja iestāde uzliek privātpersonai pienākumu vai apgrūtinājumu *(Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. 9.Aufl. München: Beck, 1994., S. 101).* Analoģija šajā gadījumā nav pieļaujama. *(sal. Stelkens/Bonk/Sachs. Verwaltungsverfahrensgesetz. Kommentar, 7.Aufl., München: Beck, 2008., S.1283, Rn 54).* Pārsūdzētais administratīvais akts pieteicējam ir nelabvēlīgs, jo rīkojumam par piezīmes izteikšanu ir sodošs raksturs. Šie administratīvie akti ir nodalāmi no iestādes izdotajiem labvēlīgajiem administratīvajiem aktiem. Likuma atrunas princips ierobežo jebkura nelabvēlīga administratīvā akta

izdošanu, neesot Satversmes, likuma vai starptautisko tiesību normu pilnvarojumam. Līdz ar to Administratīvajai apgabaltiesai nebija pienākums pierādīt pieteicēja cilvēktiesību aizskārumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 4.jūnija spriedumu, bet Valsts kontroles kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	J.Briede
Senatore	*(paraksts)*	V.Krūmiņa

NORAKSTS PAREIZS

Senators J.Neimanis
Rīgā, 2009.gada 16.martā